

Aan:
de heer B. van Dekken

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 6 december 2017

Ons kenmerk 49/3.6/2017003218

Behandeld door de heer H. Cock (0592) 36 55 16

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde over een haalbaarheidsonderzoek Formule 1 in Drenthe

Geachte heer Van Dekken,

In uw brief van 10 november 2017 stelde u een aantal vragen over een haalbaarheidsonderzoek Formule 1.

Deze vragen beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1

Volgt het college de ontwikkeling in Nederland op het gebied van de Formule 1?

Antwoord 1

Ja. Wij hebben kennisgenomen van de verschillende initiatieven.

Het TT Circuit heeft een licentie aangevraagd bij de Federatie Internationale Autosport (FIA). De verwachting bij het Circuit is dat het Circuit indicaties krijgt voor het optimaliseren van het motorcircuit naar een autocircuit, geschikt voor het organiseren van een Formule 1-race. Daarnaast is er veel reuring rondom het circuit in Zandvoort.

Vraag 2

Zo ja, kan GS ons informeren m.b.t. de stand van zaken?

Antwoord 2

Zie antwoord 1.

Vraag 3

Heeft het College kennis genomen van de resultaten van dit haalbaarheidsonderzoek in Zandvoort?

Antwoord 3

Ja, uit het onderzoek komt naar voren wat een Formule 1 Grand Prix bijdraagt aan de lokale, regionale en nationale economie. Daarnaast zijn de mogelijkheden, kansen, knelpunten en onzekerheden benoemd.

Vraag 4

Is het College al in contact geweest met andere organisaties en/of overheden over de wenselijkheid van de komst van Formule 1-races naar Assen?

Antwoord 4

Ja, wij zijn door het TT Circuit geïnformeerd over de aanvraag van een auto-sportlicentie bij de FIA.

Vraag 5

Acht het College een haalbaarheidsonderzoek naar een Formule 1-evenement in Assen wenselijk?

Antwoord 5

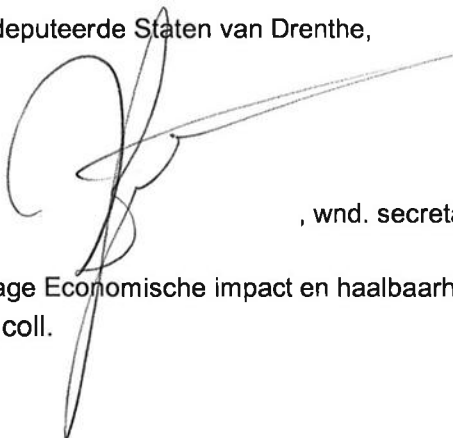
Wij zijn gezamenlijk met de gemeente Assen, het TT Circuit en de andere initiatiefnemers in gesprek.

Binnen afzienbare tijd krijgt het TT Circuit de uitkomsten van de studie die door de FIA is gedaan naar de aanpassing van het circuit.

Op basis van deze uitkomsten kan er eventueel een haalbaarheidsonderzoek gestart worden. Dit doen wij in gezamenlijkheid met andere partijen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, wnd. secretaris

, voorzitter

Bijlage Economische impact en haalbaarheid Formule 1 Circuit Zandvoort
wa.coll.

Gemeente Zandvoort

Economische impact en haalbaarheid

Formule 1 Circuit Zandvoort

- Samenvattende rapportage resultaten
- 7 november 2017
- Definitief

Inhoudsopgave

DECISIO

▪ Achtergrond, definities en scenario's	3
▪ Belangrijkste conclusies	7
▪ Toelichting per onderdeel	
▪ Economische betekenis huidige circuit	13
▪ Economische impact F1 Grand Prix	17
▪ Impact mediawaarde en overige effecten F1 Grand Prix	19
▪ Haalbaarheid samengevat	21
▪ Haalbaarheid aandachtspunten investeringen, vergunningen, exploitatie en businesscase	22

Achtergrond

DECISIO

- De gemeente Zandvoort wil inzicht krijgen in of het interessant en mogelijk is de Formule 1 terug te halen. Deze studie geeft een eerste zicht op:
  - Wat het huidige circuit betekent voor de gemeente Zandvoort en omgeving.
  - Welke mogelijkheden, kansen, knelpunten en onzekerheden er zijn rond het binnenhalen van de Formule 1 Grand Prix.
  - Wat het binnenhalen van een Formule 1 Grand Prix bijdraagt aan de lokale, regionale en nationale economie in termen van bestedingen, werkgelegenheid en toegevoegde waarde.
- Aannames en uitgangspunten bij de berekeningen zijn in een aparte rapportage opgenomen.

Definities economische impact

DECISIO

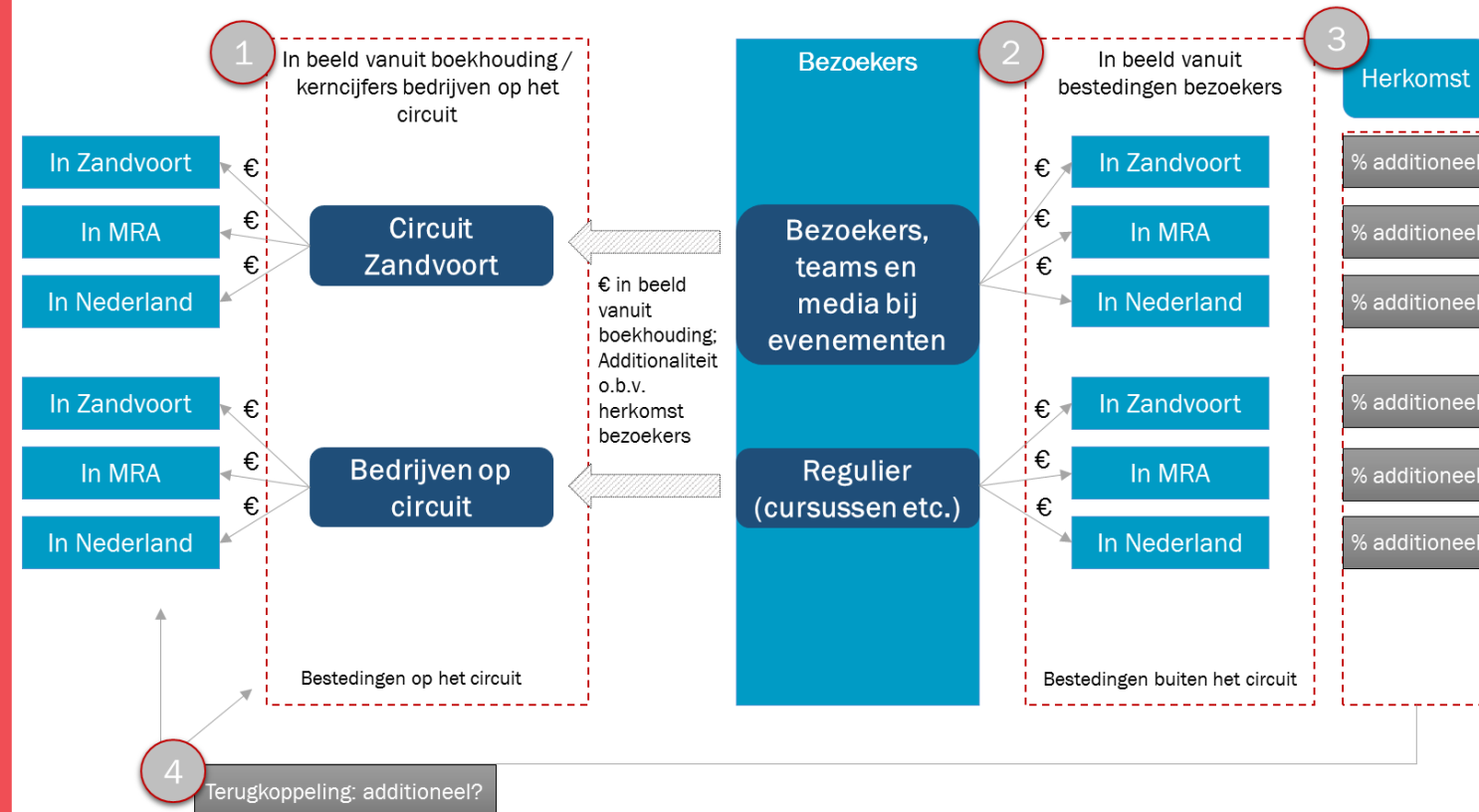
- Economische betekenis van het Circuit Zandvoort en impact van de Grand Prix in termen van:
  - Bestedingen: bestedingen bezoekers van het circuit
  - Werkgelegenheid (uitgedrukt in FTE: 2 deeltijdbanen van 2,5 dagen per week, een jaar lang is 1 FTE)
  - Toegevoegde waarde: omzet minus kosten aan toeleveranciers. Bij benadering gelijk aan winsten (voor afschrijvingen), lonen en belastingen. Toegevoegde waarde alle organisaties in Nederland is gelijk aan het Bruto Binnenland Product (BBP)
- Op drie schaalniveaus is de additionele impact bepaald: Zandvoort, de MRA en Nederland. Additioneel: extra bestedingen voor de betreffende regio.
- Directe impact van bestedingen weergegeven: waar slaan ze neer en zijn ze additioneel? (additioneel voor de regio en correctie voor verdringing)
- Indirecte impact op de werkgelegenheid via doorwerking toeleveranciers (bv. groothandel, accountant van horeca en tribunebouwer circuit Zandvoort)

Schematische weergave berekening van huidige economische betekenis

DECISIO

1. Bestedingen en werkgelegenheid op Circuit Zandvoort o.b.v. boekhouding en kerngegevens bedrijven op het circuit.
2. Schatting bestedingen bezoekers buiten het circuit (horeca/hotels) o.b.v. bezoekersaantallen en kengetallen bestedingen.
3. Mate van additionaliteit: waren bestedingen zonder het circuit elders in de regio terecht gekomen?
4. Terugkoppeling: mate van additionaliteit bestedingen op het circuit.

Twee scenario's Grand Prix

DECISIO

De effecten van de Grand Prix zijn in twee scenario's doorgerekend: hoog- en laagseizoen. De scenario's bevatten factoren waar het evenement zelf beperkt/geen invloed op heeft: weersomstandigheden en seizoen. Deze zijn bepalend voor het aantal extra bezoekers aan Zandvoort en omgeving.

- In beide scenario's komen 125 duizend bezoekers naar het circuit voor de Grand Prix die 250 duizend dagen het evenement bezoeken (groot deel bezoekers bezoekt circuit 2 of 3 dagen). In totaal leidt dit tot 100 duizend bezoeken door circuitbezoekers aan het dorp of strand van Zandvoort en tot 144 duizend overnachtingen door circuitbezoekers in Nederland.
- In het hoogseizoen met mooi weer, zijn ook zonder het evenement de hotels, wegen en treinen naar Zandvoort 'vol'. Zandvoort en de MRA hebben minder overnachtingscapaciteit beschikbaar en kunnen niet alle overnachtingen accommoderen. In het hoogseizoen kan Zandvoort 12 duizend overnachtingen door circuitbezoekers accommoderen, in het laagseizoen 21 duizend.
- Bezoek dat wel geaccommodeerd wordt, 'verdringt' (voor een deel) bezoek dat normaliter in de regio zou overnachten. Ook zal een deel van het reguliere strandbezoek niet naar Zandvoort gaan als er een Grand Prix is. Als de Grand Prix plaatsvindt in het hoogseizoen in een weekend met drie tropische dagen, verwachten we in het raceweekend bijna 150 duizend strandbezoekers minder aan Zandvoort dan normaal (waarvan er 60 duizend van buiten de MRA komen). In het laagseizoen met slecht weer is deze verdringing er niet. Alleen een deel van het reguliere verblijfsbezoek in Zandvoort zal verdrongen worden als gevolg van de hogere overnachtingsprijzen.
- De scenario's schetsen daarmee de uitersten van de weers- en seizoensinvloeden.

	Scenario hoogseizoen - mooi weer	Scenario laagseizoen - slecht weer
Type bezoekers		
Totaal bezoeken 3 dagen circuit x1000	250	250
Impact bezoekers Zandvoort strand/dorp (x1000)		
Bezoek circuitbezoekers aan het dorp/strand	100	100
Verblijfsbezoek (overnachtingen x1000)		
Zandvoort	12	21
MRA (excl. Zandvoort)	93	123
NL (excl. MRA)	39	0
Verdringing strandbezoek Zandvoort x1000		
Zandvoort	149	0
MRA (incl. Zandvoort)	60	0
NL (incl. MRA)	0	0
Verdringing verblijfsbezoek (overnachtingen x1000)		
Zandvoort	12	2
MRA (incl. Zandvoort)	39	0
NL (incl. MRA)	39	0

Conclusies huidige economische betekenis

DECISIO

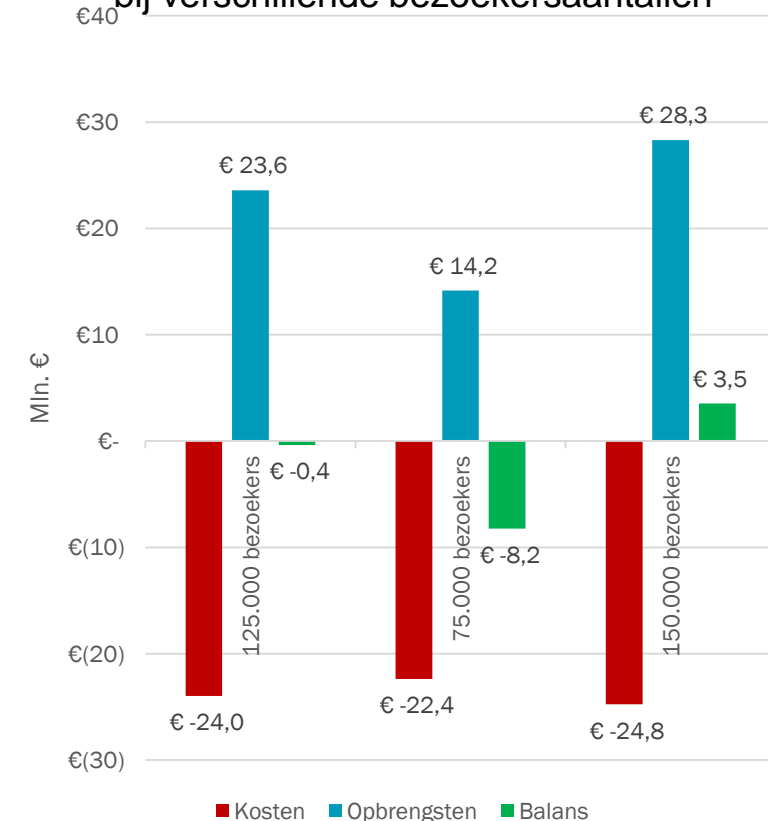
- Het circuit trok in 2016 bijna €20 mln. aan bestedingen aan in de gemeente Zandvoort; de impact voor de MRA is groter: € 22 mln.
- Deze bestedingen leiden tot een werkgelegenheid gelijk aan 125 FTE in Zandvoort en een toegevoegde waarde van € 8,2 mln.; voor de MRA is dit 175 FTE en € 11,8 mln.
- Daarmee is het circuit goed voor 3,7 procent van de Zandvoortse werkgelegenheid: ongeveer de helft bij bedrijven actief op het circuit zelf en de andere helft in de horeca en detailhandel in Zandvoort.
- De betekenis voor Nederland is kleiner: een deel van de bezoekers van het circuit zou zonder activiteiten op het circuit haar geld elders in Nederland besteden.

Economische betekenis huidig circuit (in mln. €)			
	Zandvoort	MRA	Nederland
Bestedingen	€ 19,4	€ 22,0	€ 15,1
Toegevoegde waarde	€ 8,2	€ 11,8	€ 9,2
Banen (FTE)	125	175	145

Conclusies haalbaarheid F1 Grand Prix Zandvoort

DECISIO

Businesscase exploitatie evenement
bij verschillende bezoekersaantallen

- Er lijken op voorhand geen onoverkomelijke technische, organisatorische of logistieke knelpunten te zijn die de komst van de F1 onmogelijk maken. Er zijn wel uitdagingen en onzekerheden:

- Veranderende eisen aan het circuit van de FIA, wensen, eisen, gunfactor en afdrachten Formula One Group vormen de grootste onzekerheid in de (financiële) haalbaarheid van de F1: exacte vereiste aanpassingen en kansen pas duidelijk tijdens onderhandelingsproces evenals de hoogte van de fee (in figuur businesscase op € 20 mln. per jaar verondersteld).
- Bereikbaarheid is aandachtspunt, maar met nabijheid Schiphol, Amsterdam, station op loopafstand en overnachtingslocaties op fietsafstand kan bereikbaarheid met goed vervoersplan een pluspunt worden.
- Aanleg nieuw pitcomplex vergt mogelijk aankoop gronden van de camping, een toets op de natuurbeschermingswet en aanpassing aan het bestemmingsplan. Afhankelijk van eisen FIA, Formula One Group en de locatie voor het nieuwe complex.
- Financieel (en daarmee ook politiek, bestuurlijk en omgeving) is draagvlak nodig. De exploitatie zonder bijdragen van derden is op zijn best kostendekkend. De businesscase is zeer gevoelig voor aantallen bezoekers en onvoldoende om eenmalige investeringen terug te verdienen. Een bijdrage van derden (bijzonder sponsors/overheid) lijkt nodig.

Conclusies economische impact F1 Grand Prix Zandvoort

DECISIO

- De economische impact van de Formule 1 Grand Prix hangt sterk af van de periode en weersomstandigheden waarin het evenement plaatsvindt. Op een tropische zondag in augustus is er veel verdringing. Bij regenachtig herfstweer niet.
- Economische impact Grand Prix per jaar:
  - Scenario laagseizoen: op schaal Zandvoort € 32* mln. en 76 FTE
  - Scenario hoogseizoen: op schaal Zandvoort € 28* mln. en 45 FTE
- Economische impact op schaal MRA het grootst: € 40 - € 49 mln. aan bestedingen, € 12,6 – 18,6 mln. toegevoegde waarde en 186-274 FTE afhankelijk van het scenario.
- Excl. impact van eenmalige investeringen in het circuit
- Daarnaast impacts via exposure (bereik van 250 miljoen kijkers wereldwijd) en kansen om extra investeringen in Zandvoort los te maken.

Totale impact Formule 1 (in mln. €, per scenario)						
	Scenario hoogseizoen			Scenario laagseizoen		
	Zandvoort	Regio	Nederland	Zandvoort	Regio	Nederland
Totale bestedingen	€ 31	€ 48	€ 57	€ 32	€ 53	€ 57
Additionele bestedingen	€ 28	€ 40	€ 26	€ 32	€ 49	€ 30
Toegevoegde waarde	€ 2,6	€ 12,6	€ 14,4	€ 4,5	€ 18,2	€ 17,3
Werkgelegenheid (FTE)	45	186	237	76	274	287

* Hiervan komt 26 miljoen euro op het circuit, de rest in het dorp. Er is daarbij nog geen rekening gehouden met een 'weglekeffect' naar de Formula One Group: het is immers nog niet bekend hoe groot dit bedrag zal zijn (naar schatting circa 20 miljoen euro). Berekening inclusief dit weglekeffect conform de WESP-methode op volgende pagina. WESP-methode leidt naar verwachting tot lagere impact, maar is afhankelijk van uiteindelijke overheids- en sponsorbijdrage.

Impact conform WESP

- WESP = werkgroep evaluatie sportevenementen. Richtlijn voor economische impactberekeningen Nederlandse sportevenementen. Verschil met vorige sheet: WESP kijkt alleen bestedingen, daarnaast worden inkomsten en uitgaven organisatie als entiteit behandeld inclusief bestedingen van bezoekers aan tickets (en bijdragen overheden + sponsors)*.
- Impact organisatie = bestedingen organisatie binnen de regio – inkomsten van binnen de regio + exploitatiewinst (of -exploitatieverlies)
- Beeld is niet compleet: hoogte fee Formula One Group en bijdragen overheden + sponsors zijn nog onbekend. Gerekend is met € 20 mln. fee en geen overheidsbijdragen → de minimale impact is berekend.
- Op ieder schaalniveau in ieder scenario resulteert een positieve impact. Bijdragen overheid en sponsors en lagere fee Formula One Group kunnen deze impact nog verhogen. Hogere fee Formule One Group kan impact verlagen.

Inkomsten en uitgaven organisatie conform WESP	Zandvoort	MRA	Nederland
A Additionele inkomsten uit tickets	€ 25,0	€ 21,6	€ 7,2
B Fee Formula One Group	€ 20,0	€ 20,0	€ 20,0
C Leveranciers, personeel producten en diensten in regio	€ 1,3	€ 2,6	€ 3,5
D Leveranciers, personeel producten en diensten buiten regio	€ 2,7	€ 1,3	€ 0,5
E Belasting buiten de regio (BTW)	€ 1,5	€ 1,5	€ 0,0
F Resultaat op regionaal niveau (A-B-C-D-E)	-€ 0,5	-€ 3,8	-€ 16,8
G Bijdrage overheden en sponsors van buiten de regio	?	?	?
Totaal (C + F + G)	€ 0,8+?	-€ 1,2+?	-€ 13,3+?

Totale impact conform WESP (additionele bestedingen, mln. €)	Scenario 125 duizend bezoekers en mooi weer			Scenario 125 duizend bezoekers en slecht weer		
	Zandvoort	MRA	NL	Zandvoort	MRA	NL
Organisatie	€ 0,8 +?	€ -1,2 +?	€ -13,3 +?	€ 0,8 +?	€ -1,2 +?	€ -13,3 +?
Bestedingen op het circuit	€ 1,1	€ 2,4	€ 1,6	€ 1,1	€ 2,4	€ 1,6
Verblijfstoerisme	€ 0,7	€ 11,1	€ 13,4	€ 2,7	€ 19,1	€ 17,6
Dagtoerisme	€ 0,4	€ 1,0	€ 0,1	€ 2,0	€ 1,6	€ 0,1
Overig (teams, media, etc.)	€ 0,8	€ 3,9	€ 3,4	€ 1,0	€ 4,0	€ 3,4
Totaal	€ 3,8+?	€ 17,1+?	€ 5,2+?	€ 7,5+?	€ 25,8+?	€ 9,4+?

* Bij de WESP-methode worden bestedingen van bezoekers aan het evenement anders behandeld dan bestedingen van bezoekers aan de horeca en detailhandel in de regio. Bij bestedingen aan het evenement wordt gekeken welk deel neerslaat via inkooprelaties in de regio, bij bestedingen aan de horeca of detailhandel wordt het volledige bedrag meegenomen als regionale impact (terwijl horeca en detailhandel uiteraard ook een deel van hun inkopen buiten de regio doen). De toegevoegde waarde, zoals op de vorige slide weergegeven, lijkt daarom een consistentere indicator om de impact te bepalen. Aangezien sportevenementen in Nederland veelal conform de WESP-methode worden geëvalueerd, is in dit rapport wel de impact weergegeven indien deze methode wordt gehanteerd. Met dien verstande dat de informatie niet compleet is om de WESP-methode volledig te volgen (met name ontbreken bijdragen van overheden en sponsors).

Conclusies Grand Prix samengevat

DECISIO

- Nog onzekerheden, met name op gebied van eisen FIA en Formula One Group en bijbehorende financiën en mogelijk vergunningen/aankoop gronden verplaatsing pitcomplex. Op voorhand geen onoverkomelijke knelpunten om Grand Prix in Zandvoort te organiseren.
- De economische impact van het evenement is positief, ook bij hoge cijfers verdringing in het hoogseizoen.
- Formule 1 Grand Prix in Zandvoort leidt tot een grote internationale exposure, niet alleen voor Zandvoort maar ook voor Nederland. Naar schatting bij 250 miljoen kijkers wereldwijd in beeld. Biedt daarnaast kans voor losmaken lokale investeringen in de kwaliteit van Zandvoort.

Toelichting per onderdeel

Economische betekenis huidige circuit

DECISIO

- De economische betekenis in termen van bestedingen, toegevoegde waarde en banen (FTE) bestaat uit twee onderdelen:
  - **Bedrijvigheid op het circuit:** circuit Zandvoort zelf, maar ook horeca op het circuit, Bleekemolen, Driving-Fun en DRDO.
  - **Buiten het circuit,** via bestedingen horeca en detailhandel door:
    - Deelnemers activiteiten (incentives, rijdagen, trainingen) + ‘aanhang’
    - Bezoekers evenementen
    - Teams/organisatie/pers bij evenementen en activiteiten

Bedrijvigheid op het circuit

DECISIO

- Bedrijven op het circuit hebben gezamenlijk voor 42 FTE in vaste dienst en 19 FTE voor de flexibele schil bij evenementen en activiteiten.
- Draaien een geschatte gezamenlijke omzet van € 11,9 mln.
- Waarvan € 4,5 mln. aan toegevoegde waarde
- Bijna 250 duizend bezoekers in 2016 voor evenementen en activiteiten: vrij rijden, amateur autosport, cursussen en incentives.

Bezoekers	Binnenlands	Buitenlands	Totaal
Bezoekers evenementen	170.000	30.000	200.000
Deelnemers activiteiten	27.300	6.500	33.800
'Aanhang' deelnemers activiteiten	9.700	2.100	11.800

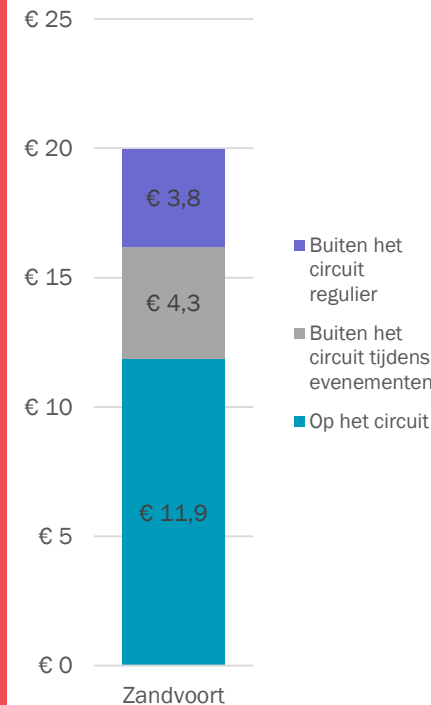
Economische betekenis circuit: bestedingen en toegevoegde waarde

DECISIO

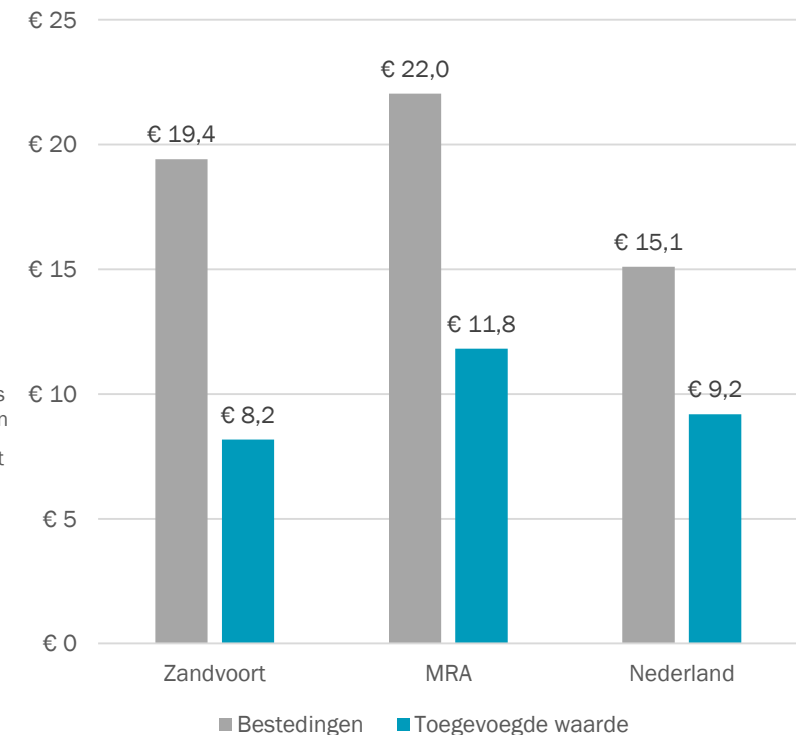
De totale bestedingen op en rond circuit Zandvoort:

- Van alle bestedingen komt **€11,9 mln.** terecht op het circuit zelf en de bedrijven die daar actief zijn; **€8,1 mln.** komt terecht in het dorp.
- Reguliere activiteiten van het circuit en bedrijven op het circuit, zoals incentives en trainingen, zijn de belangrijkste inkomstenbron van bedrijven op het circuit.
- Evenementen (200 duizend bezoekers: autosport, circuit run, fietsen, etc.) hebben de grootste impact op de regio.
- Tijdens grote evenement zoals de DTM, is er bovendien een aanzienlijke impact op de regio: hotels in hele regio profiteren. Detailhandel in Zandvoort profiteert niet direct: op dag van evenement is het rustiger in het dorp tijdens winkeltijden (indirect zien winkeliers positieve effecten: drukte op dagen voor en na evenement en via exposure Zandvoort).
- Tijdens grote evenementen is er verdringing: DTM vindt plaats in het hoogseizoen en Max Verstappen met mooi weer leidde tot 1/3 minder strandbezoek dan normaal bij vergelijkbare weersomstandigheden.

Bestedingen in Zandvoort in mln. €

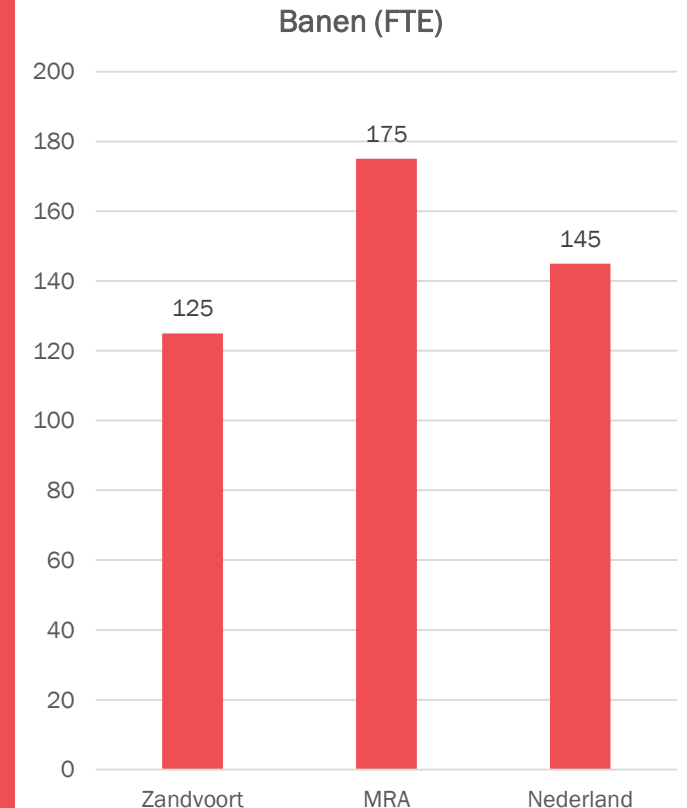
Bestedingen en toegevoegde waarde in mln. €

Economische betekenis circuit: werkgelegenheid

DECISIO

- De aanwezigheid van het circuit en haar activiteiten leidt tot **125 FTE** aan werkgelegenheid in Zandvoort.
- **3,7%** van de werkgelegenheid in Zandvoort is afhankelijk van de activiteiten van circuit Zandvoort
- Naast ruim 60 banen (FTE) op het circuit zelf, profiteert vooral de horeca in Zandvoort met 50 banen.
- Dit is exclusief (lastig in te schatten) impact naamsbekendheid die het circuit aan Zandvoort geeft.

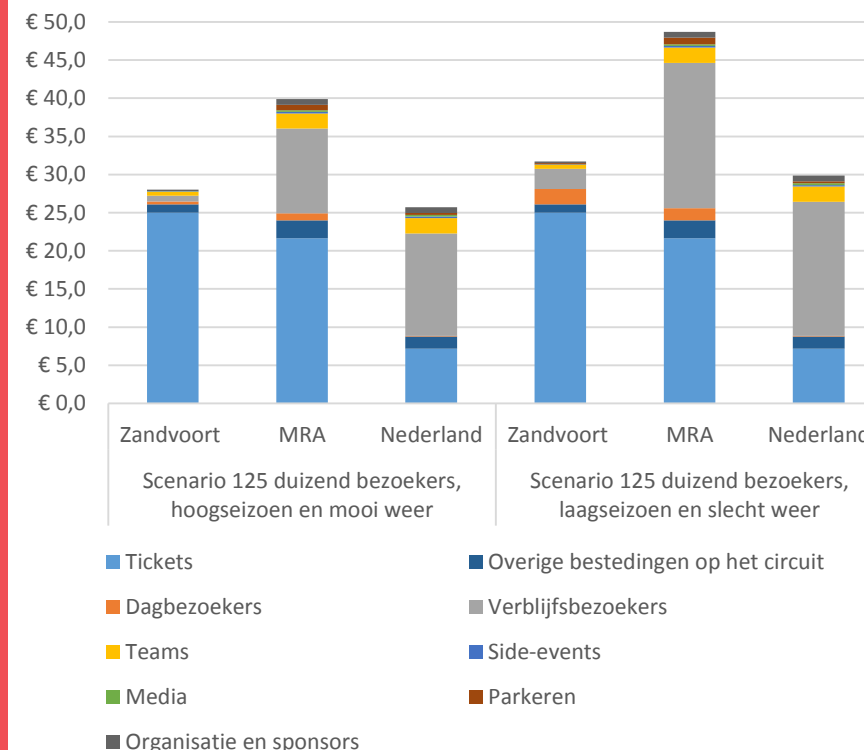

Economische impact Formule 1 Grand Prix: bestedingen

DECISIO

- **Verwachte omvang evenement Formule 1 Grand Prix:**
  - **125.000 bezoekers**, waarvan 25% internationaal
  - Totaal **250.000 bezoekdagen** (vrijdag – zondag) op het circuit
  - 31.250 internationale bezoekers overnachten gemiddeld 4 nachten
  - 9.400 Nederlandse verblijfsbezoekers overnachten gemiddeld 2 nachten
  - 40% dagbezoek gaat hapje eten in het dorp
  - 800 medewerkers van teams, 300 internationale journalisten/media en 1.000 van organisatie en sponsors
- **Bestedingen van bezoekers aan de Formule 1 in een week zijn groter dan de totale jaarlijkse totale impact van het circuit.**
  - **28-32 miljoen euro** aan additionele bestedingen in **Zandvoort** (wv. 26 miljoen op het circuit; hier moet o.a. fee Formula One Group van betaald worden)
  - Voor de regio (MRA/Noord-Holland) **40 – 49 miljoen euro** aan bestedingen
  - Op schaal Nederland **26 – 30 miljoen euro** aan extra bestedingen*

Additionele bestedingen Formule 1

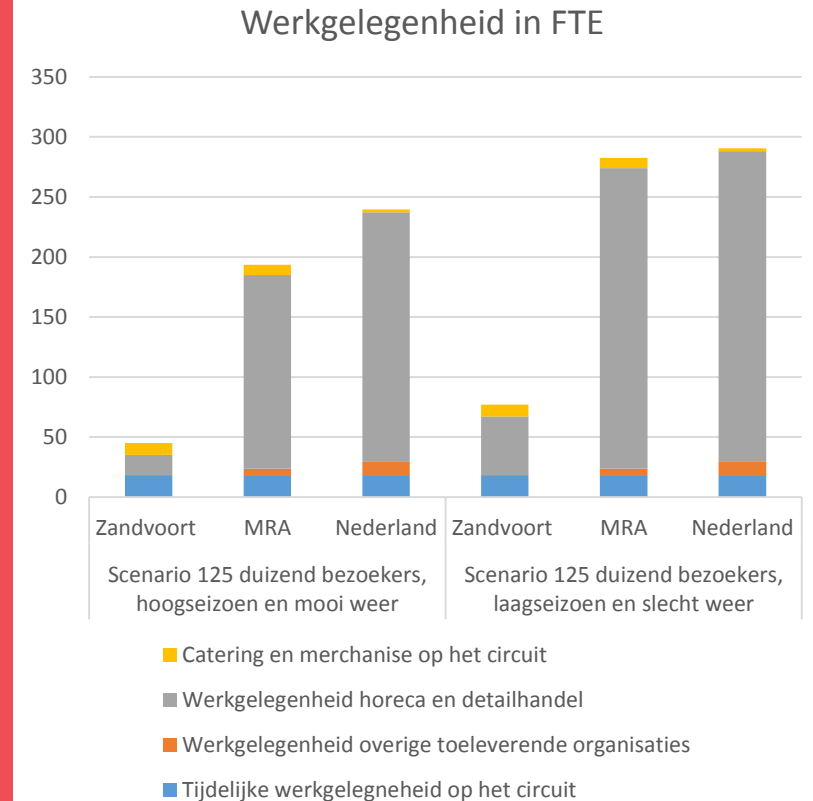

* Bestedingen door Nederlanders zijn voor het grootste deel niet additioneel. Alleen buitenlandse bestedingen zijn additioneel op de schaal van Nederland, plus het deel van de Nederlandse bezoekers dat een buitenlands circuit zou bezoeken in plaats van Zandvoort. Dit zijn dus de Nederlandse bezoekers die nu een race in het buitenland bezoeken en als de F1 naar Zandvoort komt, dit niet meer doen. Verwacht wordt dat deze groep beperkt is: het grootste deel dat nu een circuit in het buitenland bezoekt, blijft dat doen. En een groot deel van de rest van de Nederlandse bezoekers van de Grand Prix op Zandvoort, overweegt naar verwachting niet een (extra) bezoek aan een buitenlands circuit te brengen indien de Grand Prix op Zandvoort niet komt.

Economische impact Formule 1 Grand Prix: werkgelegenheid

DECISIO

- Meer dan **1.500 medewerkers** op en rond het circuit: verkeersregelaars, schoonmaak, catering, beveiliging, etc. Goed voor 17 FTE in 3 dagen tijd. Nog een vergelijkbaar aantal in de Horeca en Merchandise op het circuit.
- Toeleverende bedrijven in voorbereiding en tijdens evenement in Nederland goed voor 12 FTE.
- Impact voor Zandvoort sterk afhankelijk van het weer en het seizoen:
  - Verdringing bij mooi weer, additionele bestedingen in dorp: € 2 mln.
  - Weinig verdringing in laagseizoen, additionele bestedingen in dorp: € 5,5 mln.
  - Horeca en detailhandel profiteren het sterkst: circa 20-50 FTE in Zandvoort en 160 - 250 FTE in de regio (MRA) extra.

Mediawaarde Formule 1 Grand Prix

DECISIO

- Wereldwijd kijken meer dan 400 miljoen mensen naar de F1; per race zijn dit 100 miljoen live kijkers en 250 miljoen kijkers die de race zien.
- Beelden van Zandvoort en omgeving kunnen zorgen voor een vergrote naamsbekendheid en daarmee meer bezoekers trekken en/of meer inkomsten per bezoeker genereren
- Echter lastig te bepalen hoeveel mediawaarde exact waard is. Hoeveel is deze doelgroep waard om te bereiken met deze impact, zowel voor Zandvoort als Nederland als geheel?
- Zandvoort lijkt nog steeds te profiteren van naamsbekendheid van Formule 1 van 30 jaar geleden. Huidige DTM leidt ook tot spin-off van Duitse raceclubs en cursisten.
- Inschatting van mediawaarde voor Zandvoort kan alleen achteraf gemaakt worden door te kijken welke effecten de exposure teweeg brengt. Voor Nederland is effect nog lastiger te bepalen.

Overige effecten Formule 1 Grand Prix

DECISIO

- Naast de economische effecten van het evenement zelf en de impact van internationale media-aandacht, is er nog een aantal effecten mogelijk:
  - ‘Legacy’: voor het evenement zelf hoeven niet direct investeringen gedaan worden die een blijvende impact hebben op de omgeving (zoals bij een WK Voetbal of Olympische spelen het geval is). Maar ondernemers zien mogelijk wel kansen om de nationale en internationale aandacht voor Zandvoort te benutten en extra te investeren in de kwaliteit van Zandvoort. Voor overheden (in samenwerking met het bedrijfsleven) kan het evenement de aanleiding geven om een impuls aan de ruimtelijke kwaliteit te geven, bestaande problemen op te lossen en met de Grand Prix als aanjager een aantrekkelijk visitekaartje af te leveren. Effect is sterk afhankelijk van ondernemerschap, niet van het evenement zelf.
  - Negatieve impacts zijn er ook: het gaat dan met name om de geluidsoverlast voor de omgeving. Er zal ook verkeershinder zijn, maar die is te managen.
  - Tot slot draagt een Grand Prix bij aan het gevoel van trots dat Zandvoort/Nederland een dergelijk prestigieus evenement organiseert. Ook kan saamhorigheid (samen kijken, met name in combinatie met side-events: grote schermen, evenementen in de omgeving) met een dergelijk evenement toenemen.

Haalbaarheid Formule 1 Grand Prix: samengevat

DECISIO

- Er is draagvlak bij ondernemers in Zandvoort
- Zandvoort heeft bewezen grote groepen bezoekers aan te kunnen
- Vergunningen voor milieu en geluid zijn op orde. Mogelijk is wel een wijziging bestemmingsplan nodig en aankoop gronden van de Camping.
- Bereikbaarheid spoor, Schiphol, nabijheid Amsterdam, historie en ligging aan de kust zijn pluspunten.
- Businesscase voor exploitatie en investeringen is sterk afhankelijk van de fee, eisen en wensen FIA en Formula One Group.
- Veranderende eisen FIA en wensen, eisen en afdrachten aan Formula One Group vormen grootste onzekerheid: dit heeft invloed op (de kans op) de toewijzing zelf en jaarlijkse fee (en benodigde investeringen). Kwaliteit voorstel, momentum en onderhandelingen beïnvloeden dit. Verkennende gesprekken met Formula One Group moeten meer duidelijkheid bieden en zijn belangrijkste eerste vervolgstap.

Haalbaarheid aandachtspunten investeringen

DECISIO

- Investerings op circuit
  - Om een Formule 1 (type 1) licentie voor het circuit van de FIA te krijgen zijn investeringen nodig in een nieuwe pitstraat en tribune, dient de Hugenholtz-bocht heringericht te worden en is mogelijk nog een aantal aanvullende veiligheidsmaatregelen nodig.
    - Voor de benodigde verschuiving van de pitstraat is mogelijk ruimte van de camping benodigd of toets Natuurbeschermingswet, waarbij het bestemmingsplan moet worden gewijzigd.
  - Ordegrootte ten minste € 10 mln., exacte hoogte duidelijk na keuring door FIA
    - Het verkrijgen van een type 1 licentie is geen garantie tot gunning Formule 1. Het betreft puur de FIA technische eisen. Eisen voor toekenning (incl. allure e.d.) kunnen hoger liggen. Voor beperking kosten, moet Zandvoort de historie, ligging (duinen, zee, Amsterdam), stijgende populariteit F1 en internationale bereikbaarheid inzetten als unique selling point.
- Investerings in omgeving
  - Bereikbaarheidsproblematiek: er moet een goed vervoersplan zijn → parkeerterreinen, pendelbussen, treinen, fiets. Met goed vervoersplan is Zandvoort beter bereikbaar dan veel andere circuits.

Haalbaarheid aandachtspunten vergunningen en exploitatie

DECISIO

- Vergunningen
  - Het evenement past binnen de huidige milieuvergunningen; voor de F1 zijn geluidsdagen nodig van de hoogste categorie. Het circuit beschikt over de juiste categorie geluidsdagen.
  - Zonder aanvullende vergunning, moet wel een ander evenement komen te vervallen i.v.m. maximaal totaal aantal geluidsdagen
- Mogelijkheden exploitatie: kosten en kansen Formula One Group
  - Gemiddelde fee bedraagt 25 – 30 miljoen dollar per race (in Europa iets lager: circa 20 miljoen euro)
  - Standaard contractduur is 5 – 10 jaar met ‘lage’ instap en groei tarief (‘escalator’) met 5 - 10 procent per jaar.
  - Blijft een spel van onderhandelingen; meerdere circuits heronderhandelen op dit moment. Geen enkel circuit redt het zonder overheidssteun. Aandacht op races in/nabij steden. Veel interesse/concurrentie (bestaande en nieuwe circuits).
- Mogelijkheden exploitatie: inkomsten circuit
  - Inkomsten uit kaartverkoop, daarnaast weinig mogelijkheden extra inkomsten tijdens het evenement. Circuit wordt ‘blanco’ opgeleverd, dus sponsormogelijkheden zijn beperkt (alleen via bijzondere constructies).
  - Mogelijk rest van het jaar iets hogere prijzen baanhuur en bezettingsgraad circuit: dekt echter niet de kosten die het circuit maakt voor een F1-evenement.

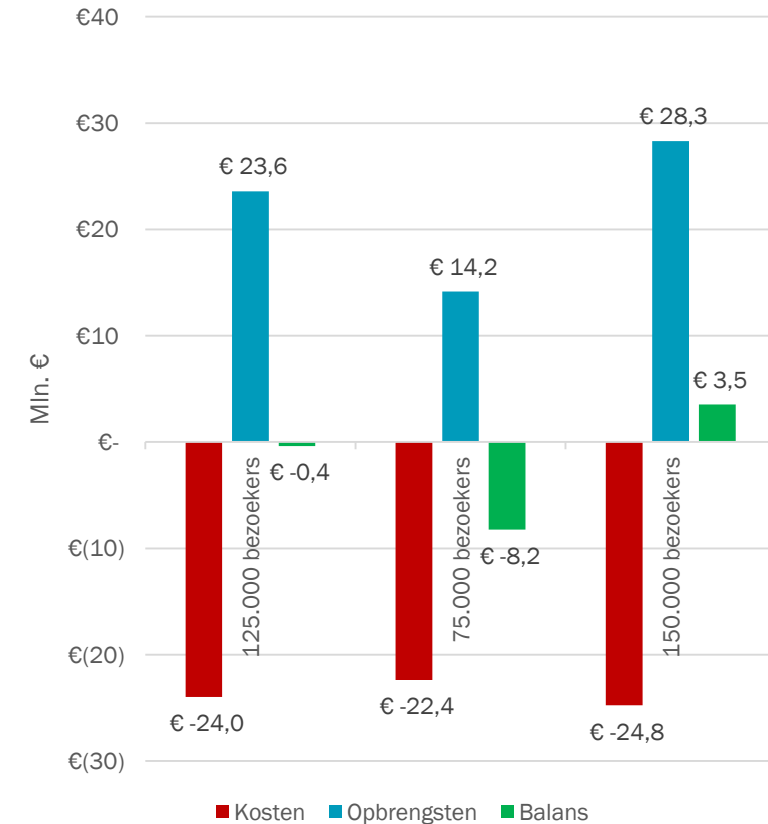

Haalbaarheid aandachtspunten businesscase Formule 1 Grand Prix

DECISIO

- Businesscase van de exploitatie is bij 125 duizend bezoekers ongeveer kostenneutraal (incl. jaarlijkse fee F1-group van € 20 mln.) .
- Maar opbrengsten zijn zeer gevoelig voor bezoekersaantallen
- De fee speelt de belangrijkste rol in de kosten
- Weinig mogelijkheden tot inkomstengeneratie naast ticketverkoop → horeca grotendeels geëxploiteerd (en via concessie vergund) door Formula One Group. Inkomsten sponsoring alleen via creatieve constructies, overheidsbijdrage lijkt noodzakelijk.

Belangrijke kanttekening: deze eerste aanzet tot een businesscase is slechts ter ondersteuning van de haalbaarheid en vormt een 'kale' businesscase die puur evenementkosten betreft. Er is geen rekening gehouden met investeringen op het circuit of extra kosten als gevolg van regelgeving door de FIA of Formula One Group. Kosten zijn op basis van kengetallen. Daarnaast worden bij het binnenhalen van de Formule 1 kosten gemaakt voor bijvoorbeeld acquisitieactiviteiten, met als doel (en de waarschijnlijkheid) dat deze meer opbrengen dan ze gekost hebben. Ook door het jaar heen zijn er kosten die er nu nog niet specifiek inzitten (denk aan extra personeel) en nog niet te voorspellen zijn.

Statenfractie Drenthe

Assen, 10 november 2017

Onderwerp: Schriftelijke vragen ex art 41 RvO haalbaarheidsonderzoek Formule 1

Geachte heer van Aartsen,

Tijdens de Racedagen met Max Verstappen komen al meer dan 100.000 mensen richting het circuit. „Een GP in Nederland. Dat zou wel écht supermooi zijn“, gaf Verstappen eerder al aan. „Voor eigen publiek rijden, dat blijft toch altijd het mooiste. Als je dat enthousiaste publiek ziet, dat massaal voor jou gekomen is. Ja, dat geeft je gewoon energie.“ Naast Zandvoort en ook steden zoals Amsterdam en Rotterdam wordt ook het TT-circuit van Assen vaak genoemd maar voor- en tegenstanders hebben dan al direct een mening zonder dat die vaak ergens op gebaseerd is. Een haalbaarheidsonderzoek levert inzicht op in de voor- en nadelen. De gemeente Zandvoort en het Circuit Zandvoort hebben inmiddels de resultaten van en dergelijk onderzoek gepresenteerd.

Het CDA heeft in het verkiezingsprogramma onder andere het uitgangspunt staan om attracties in Drenthe erbij te krijgen die serieus kunnen meedoen op nationaal en internationaal niveau, één topsporevenement naar Drenthe halen, het TT-circuit benutten als een sportlandschap speciaal voor de (motor)topsport met respect voor milieu-, woon- en recreatiefuncties. Als provincie een transformatie beginnen waar we bouwen aan een zelfbewust Drenthe die zich nog meer in de kijker speelt in binnen- en buitenland; Drenthe als provincie die zin geeft, zin heeft; Drenthe voor de ideale leef-werk balans. In uw Collegeprogramma staat bij de vrijetijdseconomie ' aansprekende evenementen met regionaal belang en economische spin-off'. Een belangrijke voorwaarde voor de organisatoren van de Formule 1 is de nabijheid van een vliegveld. De komst van een dergelijk sporevenement kan naar de mening van de CDA-fractie grote spin off hebben, zowel op sportief gebied als op gebied van werkgelegenheid.

De CDA-fractie heeft voor u de volgende vragen:

1. Volgt het college de ontwikkeling in Nederland op het gebied van de Formule 1;
2. Zo ja, kan GS ons informeren m.b.t. de stand van zaken?
3. Heeft het College kennis genomen van de resultaten van dit haalbaarheidsonderzoek in Zandvoort?
4. Is het College al in contact geweest met andere organisaties en/of overheden over de wenselijkheid van de komst van Formule 1-races naar Assen:
5. Acht het College een haalbaarheidsonderzoek naar een Formule 1-evenement in Assen wenselijk?

Namens de CDA-Statenfractie,

Bart van Dekken